

Svar på skriftligt spørgsmål om ett system för utställningsarvoden för bildkonstnärer

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 255/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gröna:

Hur och enligt vilken tidtabell ämnar regeringen främja ett permanent ibruktagande av ett system för utställningsarvoden för bildkonstnärer i Finland, och ämnar regeringen anvisa årligen tillräckliga anslag för systemet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Undervisnings- och kulturministeriet har de senaste åren utrett och utvärderat avtals- och ersättningspraxis i anslutning till konstutställningar. År 2016 slutförde en arbetsgrupp vid undervisnings- och kulturministeriet sin utredning om nuvarande avtals- och ersättningspraxis mellan konstnärer och utställningsarrangörer samt fördelningen av utställningskostnader mellan parterna, och att ta fram alternativa sätt att utveckla praxis och utvärdera effekterna av alternativa utvecklingssätt. Arbetsgruppen har också undersökt nordiska praxis samt deras utveckling och effekter. Åren 2017–2019 genomfördes utifrån åtgärdsförslagen och rekommendationerna i arbetsgruppens slutrapport (UKM 2016:4) ett försök med en ny understödsform. Försöket syftade till att främja goda avtals- och ersättningspraxis i samband med anordnande av museiutställningar.

Frisky & Anjoy Oy gjorde en konsekvensbedömning av undervisnings- och kulturministeriets treåriga försök med hjälp av en bred referensram för systemisk och utvecklande konsekvensbedömning. I utvärderingsrapporten (UKM:s publikationer 2020:19) konstaterade man att en förändring av konstnärernas ekonomiska ställning förutsätter breda systemiska samhällsförändringar som uppstår genom samverkan mellan flera olika aktörer och som förverkligas i ett systemiskt verksamhetssammanhang på flera nivåer. Tidsspannet för att åstadkomma systemisk förändring när det gäller utställningsersättning till konstnärer täcker hela spannet från kortsiktiga resultat och effekter (t.ex. inom ramarna för ett försök) till förändringar på medellång sikt (t.ex. nya praxis, inskrivning av utställningsarvodesmodellen i utvärderingsmodellen för museer osv.) till systemiska förändringar på lång sikt (t.ex. förändringar i verksamhetskulturen).

I utvärderingsrapporten rekommenderas utställningsarvoden som en etablerad del av museernas normala verksamhet. I rekommendationerna konstaterar man också att etablering av utställningsarvodesmodellen förutsätter en övergripande bild av en enkel stödmodell med tillhörande ersättningsgrunder, samt att den modell som används för att förverkliga hanteringen av utställningsarvoden ska vara tillräckligt lätt och enhetlig.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 16 december 2020 en arbetsgrupp för att bereda ett förslag till permanent modell för ett system med utställningsarvoden för bildkonstnärer så att systemet kan införas i början av 2022. Arbetsgruppen ska utarbeta ett förslag till modell för utställningsarvoden som innehåller förslag till ersättningsgrunder samt ett förslag till vilka aktörer som ska omfattas av modellen. Arbetsgruppen ska dessutom lägga fram ett förslag om administreringen av systemet och om hur uppföljningen och utvärderingen av modellen ska ordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Arbetsgruppen ska undersöka internationella exempel på motsvarande ersättningsmodeller och använda sig av de erfarenheterna i sitt arbete.

Arbetsgruppens mandatperiod inleddes den 1 januari 2021 och den löper till och med den 15 juni 2021.

När arbetsgruppen har färdigställt sitt förslag kan det användas som grund för att vidta nödvändiga åtgärder för ett permanent ibruktagande av ett system med utställningsarvoden från början av 2022. Möjliga åtgärder längre fram är exempelvis att sända arbetsgruppens förslag på remiss och sedan utifrån inkomna synpunkter göra eventuella ändringar och preciseringar i den modell som arbetsgruppen föreslår samt att genomföra nödvändiga förhandlingar för att ordna administreringen och verkställandet av modellen.

Regeringen kommer att behandla de kommande årens anslag i sina ram- och budgetförhandlingar. Regeringen tar hänsyn till läget i de offentliga finanserna och tillgängliga budgetmedel när propositionen sedan lämnas till riksdagen.

Helsingfors 12.5.2021

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko